

Input voor consultatie WAMS

Ingediend door Coöperatie Jeugd- en gezinsteams Holland Rijnland

d.d. 14 mei 2020

Contact: j.vanderkamp@jgthollandrijnland.nl

1. Gegevensuitwisseling tussen domeinen faciliteren

Focus van de WAMS ligt op gegevensuitwisseling tussen enerzijds het college en de coördinator en anderzijds de partijen. Gegevensuitwisseling tussen domeinen onderling komt niet aan bod terwijl in het veld juist hier de wet wringt met de praktijk. Het is de olifant in de kamer.

Een voorbeeld: als binnen een 0 tot 100 team (alle leeftijden) twee hulpverleners willen communiceren over hetzelfde gezin, hetzelfde probleem en de ene hulpverlener werkt onder de jeugdwet en de andere onder de wmo, dan mogen ze alleen met elkaar praten met toestemming van de betreffende gezinsleden. Intussen is toestemming in het sociaal domein 'not done' vanwege de afhankelijkheidsrelatie met de cliënt. In de praktijk wordt dit dilemma opgelost door te letten op doelmatigheid, proportionaliteit, subsidiariteit en transparantie naar de cliënten toe – of gewoon door te doen wat nodig is – maar vanuit de wet gezien ligt hier een uitdaging.

Binnen de Jeugdwet is gegevensuitwisseling tussen hulpverleners die werken aan dezelfde casus goed geregeld, zie [Artikel 7.3.11 Jeugdwet](#) lid 2.a.

Voorstel is:

- om genoemde werkwijze uit de Jeugdwet in de wmo op te nemen maar dan uitgebreid naar het gehele sociale domein plus de aanpalende domeinen inclusief het college en de coördinator;
- om hierbij – in de wmo of in de WAMS Memorie van Toelichting - aandacht te besteden aan een zorgvuldige dossiervoering, rekening houdend met doelmatigheid, proportionaliteit, subsidiariteit en met wat de cliënt ervan vindt. De hulpverlener moet zich kunnen verantwoorden.

2. Verplichting tot één loket?

Artikel 2.2.5 begint met '1. Het college draagt zorg voor een meldpunt ...'

Dit suggereert één verplichte ingang tot het sociaal domein. Het moet echter voor de cliënt mogelijk blijven om bij de afzonderlijke instellingen binnen te lopen. Dit met het oog op een vrije, onbelemmerde toegang tot de hulp. Argumenten zijn:

- De cliënt weet zelf wel wat hij/zij wil dus in veel gevallen is een centraal meldpunt niet nodig.
- Het idee van een centraal meldpunt is ingegeven door multiproblematiek en de noodzaak tot regie. Veel cliënten hebben echter geen multiproblematiek. Ook daarom is een centraal meldpunt in vele gevallen niet nodig.
- Het kan zijn dat de cliënt een 'big brother' beeld heeft van de overheid of er onzeker over is dat zijn gezondheidsgegevens niet op onbestemde plekken terechtkomen, meedrijvend op de datastromen binnen de overheid. Dit zal zorgen voor een belemmering in de toegang tot hulp. Dit punt wordt bevestigd door par. 3.2.2 van de WAMS Memorie van Toelichting, 1e alinea; verwezen wordt hier naar AVG art. 23, dat gaat over nationale veiligheid etc.
- Een ambtenaar heeft meldplicht in geval van bijv. fraude. Dit kan conflicteren met zijn/haar rol als hulpverlener en kan het vertrouwen van de cliënt schaden.
- Een centraal meldpunt impliceert een cliëntroute langs meerdere instanties, elk met zijn eigen gegevensverwerking. Op zich is dit al een bedreiging voor de privacy van de cliënt; meerdere gegevensverzamelingen zijn immers kwetsbaarder dan één.

- In aanvulling op het vorige punt: elke instantie zal zich opnieuw een beeld moeten vormen van de situatie. Dit impliceert dubbel werk, niet alleen voor ambtenaren/hulpverleners maar ook voor de cliënt zelf. De cliënt zal zijn verhaal aan meer mensen moeten vertellen.

Voorstel: In de wet of in de Memorie van Toelichting opnemen dat het voor de cliënt of melder mogelijk moet zijn om in direct contact te treden met een 'partij' in het sociaal domein zonder tussenkomst van het meldpunt en zonder dat de partij achteraf het meldpunt moet informeren over het contact.

Alternatief voorstel: Het meldpunt moet belegd worden bij een 'partij' zonder dat het college verwerkingsverantwoordelijke is voor de gegevens rond het meldpunt, het onderzoek, het werkplan en de coördinatie.

3. Verwerkingsverantwoordelijke

Het college blijft, ook bij uitbesteding van de coördinerende taken, verwerkingsverantwoordelijke. Dit is te lezen op pag. 23 bovenin van de WAMS Memorie van Toelichting.

Voorstel: met verwijzing naar de argumenten uit het voorgaande punt stellen we voor om de partij waar de coördinerende taken zijn belegd als verwerkingsverantwoordelijke te zien. Een aanvullend argument is de administratieve last die het sluiten van talloze verwerkersovereenkomsten met zich mee zal brengen.

Gerelateerd aan dit punt: over de toeleiding naar jeugdhulp (PGB) zijn de WAMS Memorie van Toelichting en de PIA Jeugdwet uit 2014 met elkaar in tegenspraak.

De Memorie van Toelichting zegt op pag. 16 bovenin: "Op de gegevens die verwerkt worden ten behoeve van de eerste zijn de bepalingen uit de Jeugdwet van toepassing die betrekking hebben op de toeleidingstaken van het college. Over deze gegevens mag het college beschikken."

De PIA <https://vng.nl/sites/default/files/publicaties/2015/2014-privacy-impact-assessment-jeugd-okt2014.pdf> zegt bovenin pag. 24 "De jeugdhulpverlener legt gegevens van een cliënt vast in een dossier en is gehouden tot geheimhouding van de gegevens."

Als de partij wat de toeleiding betreft verwerker is van het college is een verwerkersovereenkomst nodig; deze is er in de praktijk niet. Onduidelijk is dus wie verwerkingsverantwoordelijke is bij de toeleiding. De toeleiding is wat verwerkingsverantwoordelijkheid betreft een vergelijkbare situatie als de integrale coördinatie.

Voorstel is om in de memorie van toelichting meer duidelijkheid te scheppen over de verwerkingsverantwoordelijkheid.

4. Subsidiariteit

In de Memorie van Toelichting wordt als een van de afgewezen alternatieven genoemd:

- "Alternatief is om het initiatief om tot een integrale aanpak te komen over te laten aan individuele partijen op grond van hun eigen taken. De praktijk wijst echter uit dat de gewenste integrale aanpak dan vaak onvoldoende tot stand komt. Ook is de juridische basis voor de noodzakelijke gegevensverwerking dan complex omdat deze verschilt per constellatie van te betrekken partijen."

Voorbij wordt gegaan aan de juridische basis die met de WAMS wordt geschapen; de praktijk zal daardoor anders worden. Ook wordt voorbijgegaan aan de mogelijkheid die de bestaande ICT biedt. Er is namelijk al een uitstekende ICT voorziening die een decentrale aanpak ondersteunt, namelijk de Verwijsindex Jeugd (in veel regio's geoperationaliseerd tot Jeugdmatch).

Voorstel: gedegen onderzoek doen naar een decentrale aanpak van de coördinerende taken waarbij het werkingsgebied van de Verwijsindex Jeugd wordt uitgebreid naar gezinnen en naar andere domeinen dan de Jeugdwet.

Een optie is om het toekomstige landelijk 'meldnummer niet-acuut' gebruik te laten maken van de uitgebreide Verwijsindex.

De impact van deze oplossing is:

- Een ICT systeem vervangt de regierol van de gemeente. Dit is goedkoop, snel, geeft minder gedoe ook richting cliënt, geeft minder risico op datalekkage doordat het aantal dossiers minder en de lijnen korter zijn en voorkomt een 'big brother gevoel' bij de burger.
- In de wet vastleggen dat een 'partij' de regierol vervult;
- In onderling overleg tussen betrokken partijen, de cliënt en het systeem van de cliënt wordt de coördinator bepaald;
- Door de ICT oplossing wordt het mogelijk om de melding vanuit het landelijke 'meldnummer niet-acuut' direct kort te sluiten met een deskundige hulpverlener die al bij het gezin betrokken is. Dit is 'lean' want het vermindert het aantal verschillende instanties die zich een beeld moeten vormen van de situatie.

5. Coördinator verwijderd gegevens na overdracht aan college

In artikel 5.4.5 lid 7 staat:

"7. De coördinator draagt alle gegevens die hij heeft verwerkt voor de uitoefening van zijn taak, inclusief het werkplan, over aan het college op het moment dat de uitvoering van het werkplan is afgerond."

Voorstel is om toe te voegen: "Na geslaagde overdracht verwijderd de coördinator de overgedragen gegevens uit zijn eigen administratie en informeert de cliënt hierover".

6. Gegevensverstrekking en de cliënt

Op verschillende momenten in het proces worden gegevens opgevraagd door het college of de coördinator. Dit gebeurt zonder dat toestemming nodig is van de cliënt. Wellicht is het volgende een open deur, kijkend naar de AVG, maar toch willen we een aanvulling voorstellen van de Memorie van Toelichting resp. de wetswijziging:

- Ook al is toestemming niet verplicht, ligt het in de rede de cliënt 'mee te nemen' in deze gegevensverstrekkingen.
- Vastgelegd wordt in de wet dat er in het eigen dossier (van de partij aantekening wordt gemaakt van de gegevensverstrekking waarbij aandacht wordt gegeven aan de doelmatigheid, de proportionaliteit, de subsidiariteit van de gegevensverstrekking en aan hoe de cliënt er tegenover staat (of waarom de cliënt niet bij de gegevensverstrekking is betrokken).

Overig

- De in de WAMS Memorie van Toelichting genoemde DPIA ('PIA') is niet te vinden op internet.
- De bepalingen uit de WAMS zullen t.z.t. moeten worden vertaald naar de privacyverklaring van de betrokken organisaties. Suggestie is om standaard zinsnedes te definiëren die gemeenten en partijen t.z.t. zullen kunnen invoegen in hun eigen privacyverklaring.